

PEZINOK – PAMIATKOVÁ ZÓNA
Zásady ochrany pamiatkového územia
Textová časť

Výber tém k zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok

Úvod

Porota pri hodnotení bude posudzovať návrh komplexne, najmä z hľadiska organizácie verejných priestorov, preto odchýlka od Zásad ochrany pamiatkového územia nebude vnímaná ako porušenie pravidiel, no musí byť vyargumentovaná, keďže dopracovanie štúdie víťazného návrhu bude potrebné konzultovať a koordinovať s Krajským pamiatkovým úradom.

Link na všetky časti: <https://www.pamiatky.sk/ochrana-pamiatok/zasady-ochrany-pamiatkovej-zony/zasady-ochrany-pz-pezinok>

Výber tém k zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok

G. Zásady ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia

G. 4. Základný metodický princíp pre zachovanie, údržbu a regeneráciu pamiatkovej zóny

Základná filozofia – ochrana a rozvíjanie zachovaných hodnôt územia:

Cieľom je nadviazať na historickú vývojovú kontinuitu, uchovávať architektonicko-urbanistické prvky pôvodného vinohradníckeho sídla, postupne prestavovaného meštianskou architektúrou do mestského prostredia s čiastočne zachovanou parcelačnou osnovou, architektonicko-urbanistickou štruktúrou a vo veľkej miere zachovaným pôvodným systémom mestského opevnenia. Zachovať resp. rešpektovať prevládajúcu výškovú hladinu zástavby, rešpektovať objemové členenie, štruktúru zástavby, parceláciu, uličnú čiaru, charakteristickú strešnú krajinu, rešpektovať architektonické a umelecko-historické hodnoty historickej zástavby a pôvodné tektonické, materiálové a primárne farebné riešenia. Usilovať sa o harmonizáciu, resp. prehodnotenie zmien, uskutočnených od polovice 20. storočia až po súčasnosť, ktoré nezohľadňovali špecifiká historického vývoja územia a princípy rozvíjania identity historického jadra mesta (doprava, nevhodný tranzit, predimenzovaná a nevhodne umiestnená statická doprava – parkoviská, rušivé výškové a priestorové dominanty, intenzita zástavby v dvorových častiach a záhradách).

G. 5. Požiadavky na primerané funkčné využitie územia

1 Funkcia priestorov a objektov v území musí vo všeobecnosti vychádzať predovšetkým z ich historickej funkcie a tradície s prihliadnutím na súčasné potreby obyvateľov, ktoré majú najmä miestny význam. V čo najväčšej miere zachovať alebo prinavrátiť objektom ich pôvodné využitie, resp. také využitie, ktoré zodpovedá ich pamiatkovým hodnotám.

2 Funkčné využitie objektov a priestorov územia nesmie negatívne ovplyvniť pamiatkové hodnoty územia a ich prezentáciu. Funkcie, ktoré vyžadujú neprimerané nároky na priestory a objekty územia, sú neprípustné.

3 Prípustné funkcie: obytná, obytná s polyfunkčným parterom (maloobchod, služby, stravovacie zariadenia), rekreačná (uplatnenie zelene verejnej, súkromnej), administratívna a správna, kultúrno-spoločenská, zdravotnícke zariadenia.

4 Nepripustné funkcie: veľkoobjemové/veľkoplošné budovy a stavby s obchodnou, skladovou, priemyselnou, dopravnou (veľkoplošné parkoviská, parkovacie domy) a inou podobnou funkciou.

5 Nevytvárať obchodné pasáže v dvorových častiach objektov národných kultúrnych pamiatok, objektov s pamiatkovou hodnotou s potenciálom na zápis do ÚZPF a objektov s pamiatkovou hodnotou. Zámer pasáže v objektoch rešpektujúcich posúdi KPÚ individuálne. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

6 Nevytvárať trvalé prístrešia, prístavby k objektom pre celoročné sedenie, alebo spevnené plochy, ktoré zasahujú do uličného priestoru alebo na úkor plôch zelene.

7 Nevytvárať nové plochy určené na parkovanie na úkor plôch verejnej i súkromnej zelene.

8 Eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny vplyv automobilovej dopravy v historickom jadre mesta vznikom nových výlučne peších priestorov.

G. 6. Požiadavky na riešenie dopravy

1 Vo vzťahu k ochrane a prezentácii pamiatkových hodnôt územia je nutná je regulácia dynamickej dopravy v zóne aj regulácia statickej dopravy - parkovacích plôch, ktoré zaberajú veľké plochy v rámci historického jadra.

2 Zmenu dopravného riešenia smerovať k eliminácii dynamickej aj statickej dopravy v prospech vytvorenia priestorov pre peších a podporenia dominantného pešieho pohybu v rámci historického jadra.

3 Redukovanie dopravy v centre meste má spočívať predovšetkým v odklone ťažiskovej dopravy, cez centrum mesta navrhnúť len jednosmerné komunikácie, ktoré zabezpečia menšiu dopravnú záťaž centra. Intenzitu dopravy je možné zároveň korigovať výberom povrchov cestných komunikácií.

4 Existujúce parkovacie plochy v centre nahradiť pešími zónami. V centre mesta vyhradiť len pohotovostné parkovacie miesta.

5 Väčšie parkovacie kapacity je potrebné presunúť mimo historického centra alebo na jeho okraj.

6 Plochy pre parkovanie prípadne riešiť formou podzemného parkovania v miestach, kde sa nepredpokladá ohrozenie prípadných archeologických situácií alebo negatívne narušenie „podzemnej“ štruktúry (napr. v sektore B). Parkovanie pod terénom je podmienené predstihovým archeologickým, geofyzikálnym a statickým prieskumom podzemných štruktúr.

G. 7. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov, siluety a panorámy

1 Zachovať, udržiavať a regenerovať charakteristické pohľady a priehľady, siluetu a panorámu pamiatkového územia, ktorú vytvárajú historické objemové a výškové dominanty sakrálnych objektov - kostolov a výškovo vyrovnaná a kompaktná prízemná až dvojpodlažná zástavba.

2 Eliminovať negatívny vplyv objektov nerešpektujúcich pamiatkové územie na charakteristické pohľady, priehľady, siluetu a panorámu.

3 Nevytvárať nové objemové a výškové dominanty územia.

4 Zachovať, udržiavať a regenerovať vzhľad strešnej krajiny, ktorý vytvára charakteristické zastrešenie šikmou strechou s keramickou krytinou a ďalšími historickými strešnými prvkami.

5 Nenarúšať strešné roviny uplatňovaním vikierov, predovšetkým do uličných fasád a na miestach, ktoré by negatívne ovplyvnili charakteristické pohľady, priehľady, siluetu a panorámu územia alebo iné pamiatkové hodnoty územia, vnímanie priestorov a objektov.

G. 9. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu urbanistických priestorov

G. 9. 1. Požiadavky na reguláciu hlavných urbanistických priestorov

Radničné námestie

1 Námestie revitalizovať ako hlavný verejný priestor mesta s jeho plnohodnotným využitím ako spoločenského a zhromažďovacieho priestoru. Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru námestia prostredníctvom architektonickej súťaže.

2 Úpravu námestia (drobná architektúra, zeleň) smerovať v čo najväčšej miere k uvoľneniu plochy námestia, umožniť voľné priehľady na objekty kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta. Parkovisko nahradiť výlučne pešou zónou. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

3 Pri revitalizácii námestia nadviazať na historické riešenie (drobná architektúra, zeleň, naznačenie vodného prvku potoka, premiestnenie Mariánskeho stĺpu na pôvodné miesto, mobiliár, kamenná dlažba). (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: *vid' Podklady: 2. Komplexný grafický dwg podklad Layer ZÁSADY PO_PREMIESTNENIE MARIÁNSKEHO STĽPU NA POVOD MIESTO G.9.1.*)

Ulica M. R. Štefánika

1 Regulovať automobilovú dopravu a parkovanie, s potenciálom vytvorenia pešej zóny (s povoleným vjazdom len pre zásobovanie) a aktívneho parteru s terasami a zeleňou.

2 Pri obmene vzrastlej zelene voliť dreviny s habitusom, ktorý bude brániť pohľadu na kultúrne pamiatky a pamätihodnosti mesta v čo najmenšej miere. Zachovať obojstranné stromoradie ulice.

3 V prípade odstránenia novodobých objektov na východnej strane ulice, predovšetkým spojitého radu obytných domov na č. 16-28, náhradnú výstavbu riešiť ako osobitné objekty na jednotlivých parcelách, architektonický výraz riešiť kontextuálne, celkovou výškou sa prispôbiť historickým objektom na opačnej strane ulice.

Kollárova a Meisslova ulica

1 Územie okolo objektu bývalého Hotela Grand revitalizovať so zámerom organickejšieho prepojenia/harmonizovania s okolitým územím so zachovanou historickou štruktúrou. Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov.

2 V priestore okolo bývalého Hotela Grand regulovať statickú dopravu a vytvoriť verejný predpriestor so zeleňou ako súčasť pešej zóny v nadväznosti na námestie. Odporúča sa ponechanie objemového a výškového riešenia Hotela Grand, obnova fasád, odstránenie nevhodných reklám, vizuálneho smogu.

3 Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru plochy parkoviska za bývalým hotelom Grand (Meisslova ulica) prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov, so zámerom harmonizovania s územím so zachovanou historickou štruktúrou príp. odizolovania nových štruktúr v sektore B rušivých vo vzťahu k historickému jadrú mesta.

Holubyho, Potočná a Farská ulica

1 Regulovať automobilovú dopravu a parkovanie, s potenciálom rozšírenia priestoru pre peších resp. pešej zóny a vytvorenia aktívneho parteru so zeleňou.

2 Územie v strete ulíc Holubyho, Potočnej a Farskej, zaujaté rozsiahlymi objektami Kultúrneho domu a Obchodného domu Plus revitalizovať so zámerom organickejšieho prepojenia/harmonizácie s okolitým územím so zachovanou historickou štruktúrou. Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov.

3 V priestore okolo Kultúrneho domu regulovať statickú dopravu a vytvoriť verejný predpriestor so zeleňou ako súčasť pešej zóny. Odporúča sa ponechanie funkcie aj objemového a výškového riešenia Kultúrneho domu, obnova fasád, odstránenie nevhodných reklám, vizuálneho smogu.

4 V prípade Obchodného domu Plus je žiaduca celková zmena objemového a výškového riešenia, ktoré bude zapadať do historickej štruktúry pôvodnej zástavby – zníženie o podlažie, zmena fasády vrátane farebného riešenia a revitalizácia priestoru okolo obchodného domu a zapojenie do pešej zóny. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Súťaž Revitalizácia centra mesta Pezinok nerieši výstavbu ani búranie budov.)

G. 9. 3. Požiadavky pre plochy určené na regeneráciu

Požiadavky pre plochy navrhnuté na regeneráciu v mapovej prílohe vyznačené žltou šrafúrou, ktoré predstavujú priestory v historickom jadre mesta narušené predovšetkým statickou dopravou – parkoviskami a priestory v okolí novodobých stavieb, vyžadujú ich revitalizáciu v kontexte s okolitým prostredím historickej zástavby.

Komplexné revitalizácie týchto priestorov predpokladajú zaobstaranie návrhov prostredníctvom architektonickej súťaže, so zámerom harmonizácie s okolitou historickou štruktúrou (napr. vytvorením pešej zóny s prvkami zelene), príp. odizolovanie rušivej zástavby doplnením líniovej zelene alebo objemovo a výrazovo vhodnej novej architektúry, čím sa pozitívne ovplyvní vnímanie narušených priestorov v historickom jadre mesta a zároveň aj vnímanie a vplyv rušivých stavieb v pamiatkovom území.

Plochy parkovísk na Radničnom námestí:

1 Parkoviská nahradiť výlučne pešou zónou.

2 Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru námestia prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov ako hlavného verejného priestoru mesta s jeho plnohodnotným využitím ako spoločenského a zhromažďovacieho priestoru.

Územie okolo objektu bývalého Hotela Grand (Kollárova a Meisslova ulica):

1 V priestore okolo bývalého Hotela Grand regulovať statickú dopravu a vytvoriť verejný predpriestor so zeleňou ako súčasť pešej zóny v nadväznosti na námestie.

2 Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov so zámerom organickejšieho prepojenia/harmonizácie s okolitým územím so zachovanou historickou štruktúrou.

Parkoviská a ostatné plochy okolo Kultúrneho domu a OD Plus (Holubyho, Potočná a Farská ulica):

1 V priestore okolo Kultúrneho domu a OD Plus regulovať statickú dopravu a vytvoriť verejný predpriestor so zeleňou ako súčasť pešej zóny.

2 Spracovať návrh riešenia revitalizácie priestoru prostredníctvom architektonickej súťaže overenej Slovenskou komorou architektov so zámerom organickejšieho prepojenia/harmonizácie s územím so zachovanou historickou štruktúrou.

G. 11. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu materiálovej a objektovej skladby a architektonického výrazu

G. 11. 1. 1. Požiadavky na zachovanie a prezentáciu v nadzemí nezachovaných úsekov a objektov opevnenia

1 Zachovať a chrániť všetky konštrukcie nachádzajúce sa pod úrovňou terénu, zabrániť ich demolácii pri prípadnej stavebnej činnosti.

2 Riadnym alebo záchranným archeologickým výskumom (v prípade výstavby) a geodetickým zameraním podrobne zdokumentovať konštrukcie pod úrovňou terénu a ich bezprostredné okolie.

3 Po ukončení archeologického výskumu nálezy ošetriť a prekryť zeminou. V úrovni terénu je možné vyložiť pôdorys pôvodného priebehu alebo objektu opevnenia – v súlade s pôvodným materiálom v prípade nespevnených povrchov, kladením dlažby odlišnej farebnosti v prípade spevnených povrchov.

4 Prípadné vymurovanie náznakovej prezentácie na dochovaný originál bude posudzované individuálne podľa nálezovej situácie.

5 V priebehu nezachovaného hradobného múru nepovoľovať novú výstavbu (priebeh zaniknutého opevnenia je vyznačený na výkresoch č. 3 a 4 v rámci príloh) (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: *viď Podklady: 2. Komplexný grafický dwg podklad Layer ZÁSADY PO_ZANIKNUTÝ ÚSEK MESTSKÉHO OPEVNENIA*).

G. 12. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru

G. 12. 2. Osvetlenie, mestský mobiliár a drobná architektúra

Všeobecné požiadavky:

1 Prvky malej architektúry riešiť v súlade s daným prostredím na vysokej výtvarnej a umeleckej úrovni a z kvalitných materiálov, osvetlenie riešiť v primerane k danému prostrediu, a to použitým materiálom, tvarom a rozmermi, ktoré musia rešpektovať merítko historickej architektúry.

2 Zjednotiť dizajnové riešenie lúč, lavičiek, smetných košov, zábran pre autá, kvetináčov atď. v rámci jednotlivých sektorov.

3 V sektoroch A a C s prevahou historických architektúr voliť historizujúce dizajnové riešenia mestského mobiliáru s dôrazom na použitý kvalitný materiál a remeselné spracovanie –

liatina, doplnená drevom, plechom, valcovaným profilom, upravené krycím náterom. Iné kovy – „teplé“ – mosadz, meď, bronz a konzoly z liatiny alebo novotvar na vysokej výtvarnej úrovni a z ušľachtilých materiálov. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

4 V sektore B s prevahou novodobých vstupov voliť súdobé dizajnové riešenia. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

5 Spracovať manuál iluminácie priečelí historických a prípadne aj novodobých architektur. Primárne voliť nasvietenie reflektormi z diaľky. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

Osvetlenie:

1 Umiestňovanie a dizajn svietidiel v pamiatkovej zóne je potrebné riešiť koncepčne ako dotvárajúce prvky mestského interiéru, ktoré však nesmú narúšať integritu architektúry a historického prostredia, nesmú byť dominantným prvkom verejného priestoru.

2 V rámci jedného verejného priestoru používať len jeden vybraný typ a dizajn v nadväznosti na ostatné prvky mobiliáru, napr. v jednotlivých sektoroch A, B, C pamiatkovej zóny používať len jeden vybraný typ a dizajn v nadväznosti na jednotnosť mobiliáru.

3 Umiestnenie svietidiel musí zohľadňovať podmienky ako bezpečnosť, osvetlenie a klimatický komfort.

4 Svietidlá umiestňovať na spevnenej ploche, nie na ploche trávniku, a v dostatočnej vzdialenosti od iných prvkov mobiliáru.

5 Dizajn: v sektore A je možné uplatniť historizujúci dizajn (liatinová konštrukcia s čiernou povrchovou úpravou - tri typy - komunikačné cestné s ohýbaným výložníkom, sadové s lucernami, lucernové konzolové), v sektore B a C moderný dizajn (organické tvary, subtilná liatinová konštrukcia s antracitovou povrchovou úpravou). (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

Terasy:

1 Exteriérové terasy v pamiatkovej zóne riešiť len ako dočasné, sezónne obmedzené.

2 Umiestnenie a riešenie exteriérových terás musí rešpektovať kompozíciu urbánnej štruktúry, architektúru objektov, zeleň, vybavenie verejného priestoru a komunikácie.

3 Rozmery: terasa nesmie zaberať viac než 50% celkovej plochy pre peších, max. na šírku fasády, nesmie zasahovať do zelene.

4 V prípade, že sa terasa umiestňuje na spevnených plochách (dlažba, asfalt, štrk, mlat, betón), vylúčiť podkladanie konštrukcií a terasu umiestňovať priamo na pôvodný povrch bez pevného kotvenia.

5 Pri výrazných terénnych nerovnostiach je možné vytvoriť konštrukciu terasy s minimálnou konštrukčnou výškou pódia len pre účely vyrovnania podkladu, bez pevného uchytenia k povrchu - konštrukciu je možné položiť len na vyrovnávacie podložky. Za výrazné terénne nerovnosti sa považuje výškový rozdiel väčší ako 5 cm na 1 m = 5%. (Pozn. k Zadaniu súťaže

Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

6 Konštrukcia terasy vrátane všetkých jej častí, ako napr. mobiliáru, tienenia a pod., musí byť demontovateľná.

7 Konštrukcia a umiestnenie terasy musí umožňovať vsakovanie dažďovej vody na spevnený povrch, resp. odvod do kanalizácie.

8 Terasu je možné umiestniť v tesnej blízkosti zelene len pri terase bez konštrukcie, resp. pri použití povrchových pätiiek terasy a pri zabezpečení ochrany koreňového systému a zelene pred jej poškodením. Zároveň je nutné zabezpečiť odvod dažďovej vody ku koreňovému systému zelene.

9 Ohraničenie: ohradenie terasy je možné riešiť demontovateľnou konštrukciou – priehľadným subtílnym zábradlím alebo prvkami mobilnej zelene, pričom výška nádob môže byť max. 90 cm, s rastlinami max. 150 cm vrátane nádob nad úrovňou plochy verejného priestranstva (terénu).

10 Na ploche sedenia umiestniť len mobiliár a tienenie, príp. subtílna ohrievače a svietidlá.

11 Mobiliár (stoly, stoličky) riešiť ako subtílny, stohovateľný, vylúčiť masívny a fixný.

12 Tienenie: subtílna demontovateľná konštrukcia ako slnečník, pergola, markíza, ľahká textília bez umiestnenia reklamy, povolené je len logo prevádzky.

13 Farebnosť: neutrálne prírodné a zemité farby, jednotné farebné riešenie terasy, bez farebných kontrastov.

14 Materiálové riešenie – prírodné udržateľné materiály, jednotné, vylúčený je plast.

15 Vytvoriť dostatočný odstup od iných prvkov mestského mobiliáru, dopravných značení a pod.

16 Vylúčené je celoobvodové zakrývanie a uzatváranie terasy.

17 Žiadne prvky a konštrukcie terasy sa nesmú kotviť ani inak zasahovať do drevín a ich koreňového systému alebo inak pripevňovať o okolitú zeleň, ako aj o okolité prvky mestského mobiliáru, dopravných značení a pod.

18 Vylúčené je umiestnenie mobiliáru priamo na drobnú a vzrastlú zeleň alebo v jej tesnej blízkosti s možnosťou poškodenia zelene.

19 Vylúčené je zakrývanie spevnenej plochy pod terasami kobercami, fóliami a inými povrchovými úpravami.

20 Vylúčené je umiestnenie nad revízne otvory technických sietí, okolo dopravných značení a inej technickej infraštruktúry verejných priestorov.

21 Vylúčené je umiestňovanie barov, výčapov, technických zariadení ako chladničiek, audiovizuálnych zariadení a pod. na terasách.

Lavičky:

1 Umiestňovanie a dizajn lavičiek v pamiatkovej zóne je potrebné riešiť koncepčne ako dotvárajúce prvky mestského interiéru, ktoré však nesmú narúšať integritu architektúry a historického prostredia, nesmú byť dominantným prvkom verejného priestoru.

2 V rámci jedného verejného priestoru používať len jeden vybraný typ a dizajn v nadväznosti na ostatné prvky mobiliáru, napr. v jednotlivých sektoroch A, B, C zóny používať len jeden vybraný typ a dizajn v nadväznosti na jednotnosť mobiliáru.

3 Umiestnenie lavičiek musí zohľadňovať podmienky ako bezpečnosť, osvetlenie a klimatický komfort.

4 Lavičky umiestňovať na spevnenej ploche, nie na ploche trávniku a v dostatočnej vzdialenosti od iných prvkov mobiliáru, ideálne v páse zelene a mobiliáru, ktorý tvorí rozhranie medzi komunikáciou cestnou a pešou.

5 Dizajn: v sektore A je možné uplatniť historizujúci dizajn, liatinová konštrukcia s čiernou povrchovou úpravou, v sektore B a C moderný dizajn, organické tvary, subtílna liatinová konštrukcia s antracitovou povrchovou úpravou, drevená vyplň sedacej časti a operadla. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

6 Materiál: drevo, ktoré poskytuje najväčší užívateľský komfort, príp. kameň a kov individuálne s ohľadom na konkrétny riešený verejný priestor.

Cyklostojany:

1 Osádzanie cyklostojanov v pamiatkovej zóne je potrebné riešiť koncepčne ako súčasť rekonštrukcie, obnovy či výstavby cestnej, cyklistickej a pešej infraštruktúry.

2 Cyklostojany nesmú byť rušivým prvkom vo verejnom priestore, preto v rámci jedného verejného priestoru používať len jeden dizajn.

3 Neosádzať na ploche zelene, len na spevnenej ploche, ideálne do pásov zelene a mobiliáru, ktoré tvoria rozhranie medzi komunikáciou cestnou a pešou.

4 Materiál a dizajn: kov, dôraz na trvácnosť, funkčnosť, napr. samostatne kotvené kovové stojany s U profilom, jednoduché bez detailov, preferovaný je oblý profil.

5 Farby: čierna, tmavošedá, antracitová. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

Stĺpiky:

1 Tvoria prirodzenú súčasť mestského mobiliáru ako bariéra proti parkovaniu, vjazdu, rozdeľujú priestor, nesmú byť dominantným prvkom vo verejnom priestore.

2 V rámci jedného verejného priestoru používať len jeden vybraný typ a dizajn v nadväznosti na ostatné prvky mobiliáru.

3 Je vhodné ich nahrádzať inými prvkami mobiliáru alebo pásom zelene.

4 Vylúčiť osádzanie stĺpikov v zeleni.

5 Dodržiavať vzdialenosť medzi inými prvkami mobiliáru s ohľadom na kompozíciu a bezpečnosť.

6 Materiál a dizajn: kov, min. výška 1 m, v sektore A je možné uplatniť historizujúci dizajn, liatinová konštrukcia s čiernou povrchovou úpravou, v sektore B a C moderný čistý jednoduchý dizajn bez ozdobných detailov. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

7 Farby: čierna, tmavošedá, antracitová. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

Odpadové koše:

1 Nesmú byť dominantným či rušivým prvkom vo verejnom priestore.

2 V rámci jedného verejného priestoru používať jednotný dizajn v súlade s ostatnými prvkami mobiliáru.

3 Musia byť funkčné, udržiavateľné a trvácne.

4 Materiál a dizajn: kov, oceľ s antikoróznou úpravou alebo liatina, organickejšie línie, alternatívne formy prevedenia – samostatne stojace, združené, zdvojené a podobne (na tyči alebo povrchové osadenie do podkladu).

5 Farby: čierna, tmavošedá, antracitová.

Rozvodné inštalčné skrine:

1 Musia maximálne rešpektovať prostredie a prispôbiť sa tvarom, charakterom, veľkosťou, materiálovo-farebným riešením prostrediu a objektom.

2 Nesmú byť dominantným a rušivým prvkom vo verejnom priestore, ideálne vizuálne nevnímateľné, nesmú tvoriť fyzickú ani vizuálnu bariéru na orientačné body a objekty v pamiatkovej zóne.

3 Podľa možnosti redukovat' ich počet aj rozmery, integrovať ich do iných objektov a pod.

4 Dizajn prispôbiť materiálu a farbe stavby, oplatenia, prípadne dlažby. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom)

5 V prípade samostatného umiestňovania uplatniť trvácne a na údržbu nenáročné materiály ako plech príp. ťahokov a sivú farebnosť. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: Toto usmernenie má odporúčací charakter a konkrétne riešenie bude konzultované a koordinované s Krajským pamiatkovým úradom).

G. 12. 3. Výtvarné diela (sochy, reliéfy, pomníky, pamätníky), pamätné a informačné tabule

1 Výtvarné diela a pamätné tabule, ktoré sú národnými kultúrnymi pamiatkami alebo sú ich súčasťou, je potrebné udržiavať v dobrom stavebno-technickom a vizuálnom stave. Údržbu alebo obnovu je možné na týchto prvkoch realizovať len reštaurátorským spôsobom, reštaurátorom so spôsobilosťou na konkrétny materiál.

2 Výtvarné diela a pamätné tabule, ktoré nie sú národnými kultúrnymi pamiatkami, je potrebné udržiavať v dobrom stavebno-technickom a vizuálnom stave. Údržbu je možné vykonávať len odborným umelecko-remeselným spôsobom.

3 Novodobé výtvarné diela, pamätné a informačné tabule je možné zachovať na mieste ako súčasť histórie mesta, v prípade ich premiestnenia je potrebné hľadať miesto adekvátne ich významu, resp. významu udalostí s nimi spojenými. Taktiež vyžadujú pravidelnú údržbu umelecko-remeselným spôsobom.

4 Prehodnotiť neautentický kamenný obklad podesty Mariánskeho stĺpu a jeho premiestnenie na pôvodné miesto v rámci revitalizácie námestia. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: *viď Podklady: 2. Komplexný grafický dwg podklad Layer ZÁSADY PO_PREMIESTNENIE MARIÁNSKEHO STĽPU NA POVOD MIESTO G.9.1.*).

5 Prehodnotiť stvárnenie informačných tabúl („Pezinok a druhá svetová vojna“, „Slovenská banská cesta“ a prípadných ďalších) tak, aby ich vizuálna podoba zodpovedala významu historického centra mesta.

G. 12. 4. Povrchy ulíc

- 1 Zachovať historickú dlažbu, či už voľne viditeľnú alebo pod novodobými povrchmi, vrátane obrubníkov, odtokov a ďalších prvkov.
- 2 Historickú dlažbu ponechať na originálnom mieste, v prípade havarijného stavu podložila dlažbu demontovať a uložiť na pôvodné miesto a v pôvodnom tvare.
- 3 Spracovať manuál pre riešenia nových dlažieb v jednotlivých sektoroch pamiatkovej zóny. Smerovať ku zjednoteniu druhov a spôsobov kladenia dlažby v jednotlivých sektoroch (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: *vid' Podklady: 2. Komplexný grafický dwg podklad Layer ZÁSADY PO_SEKTOR A/SEKTOR B/SEKTOR C*).
- 4 Betónovú zámkovú dlažbu rozličných tvarov nahradiť v sektore A vhodnejším druhom dlažby, napr. strednoformátovou kamennou dlažbou.
- 5 V sektoroch B a C možno použiť aj zámkovú dlažbu. Zvoliť obdĺžnikový tvar, vyhnúť sa tvarom ako napr. šesťuholník, vlna alebo háčko.

G. 12. 5. Vodné toky

- 1 Je možné uvažovať nad vytvorením náznaku priebehu bývalého potoka v dlažbe na Potočnej ulici. (Pozn. k Zadaniu súťaže Revitalizácia centra mesta Pezinok: *vid' Podklady: 2. Komplexný grafický dwg podklad Layer VODNÝ KANAL (PODZEMNÝ NEOVERENÝ)*).
- 2 Fontány a iné vodné prvky umiestňovať v historickom jadre mesta predovšetkým v priestore Radničného námestia.

G. 14. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historickej zelene

G. 14. 1. Všeobecné požiadavky pre historickú zeleň pamiatkovej zóny

Starostlivosť o zeleň predmetného územia je potrebné zabezpečovať komplexne vo všetkých oblastiach, to znamená v evidencii, ochrane, obnove, tvorbe aj údržbe. Z hľadiska pamiatkovej ochrany podlieha územnej ochrane všetka zeleň na území pamiatkovej zóny Pezinok, avšak je potrebný individuálny prístup k jednotlivým kategóriám z hľadiska ich historickej a urbanistickej hodnoty.

Požiadavky:

- 1 Zachovať, udržiavať a regenerovať historickú a ostatnú zeleň na území pamiatkovej zóny – plošné, líniové, skupinové aj solitérne prvky zelene.
- 2 Na autenticitu historickej zelene je potrebné nazerať v kontexte špecifických vlastností živého rastlinného materiálu, najmä prirodzenej životnosti a možnosti nahradenia dožitej zelene novou. Podstatné je zachovanie idey pôvodnej komponovanej zelene. Autenticita spočíva v kontinuálnej existencii plochy zelene na danom mieste, ale aj založením novej zelene podľa pôvodných princípov niektorou z metód obnovy.
- 3 Osobitnú starostlivosť je potrebné venovať najmä stromom, a to v oblasti tvorby aj ochrany a údržby, vzhľadom na dlhodobosť ich priestorového pôsobenia.
- 4 Je neprípustné odstraňovanie existujúcej zelene a iné funkčné využitie plôch zelene ako súčasti urbanistickej štruktúry sídla. Na zeleň je potrebné nazerať zároveň aj ako na významný ekologicko-stabilizačný prvok v urbanizovanom prostredí historického jadra sídla.
- 5 Ak sa pri architektonických objektoch s pamiatkovou hodnotou s potenciálom na zápis do ÚZPF nachádza zeleň, je nutná jej ochrana ako samostatného pamiatkového objektu (podľa

charakteru pamiatkovej hodnoty a ďalších kritérií, napr. rozlohy prípadne za samostatnú NKP).

6 Sú neprípustné nekonceptčné zásahy do zelene, najmä v oblasti tvorby alebo obnovy zelene, všetky zásahy je potrebné vykonávať na základe územno-plánovacej a projektovej dokumentácie.

7 Z hľadiska druhovej skladby je potrebné používať predovšetkým rastlinný materiál, najmä dreviny, zodpovedajúci príslušnému vegetačnému stupňu. Uprednostňovať domáce druhy typické pre daný región, no s prihliadnutím ku klimatickým zmenám, preto je v primeranom rozsahu vhodné aj použitie adaptovaných introdukovaných drevín.

G. 14. 2. Požiadavky pre národné kultúrne pamiatky

Kláštor kapucínov, Holubyho ulica - historická zeleň areálu pri sakrálnom objekte kláštora je jediná na predmetnom území chránená ako NKP č. ÚZPF 525/3 (z hľadiska vlastníckych vzťahov je súkromnou zeleňou)

1 Základnou zásadou, zachovanie plochy zelene v urbanistickej štruktúre historického jadra a výkon starostlivosti o zeleň by mal smerovať k obnove historickej kompozície pamiatkového objektu záhrady, s ohľadom na vzrastlé dreviny a súčasné funkčné využitie.

2 Funkciou zelene je vytvorenie vhodného prostredia sakrálneho komplexu, preto najmä nové výsadby nesmú negatívne ovplyvniť prezentáciu pamiatkového objektu.

3 Osobitnú starostlivosť je potrebné venovať lipe malolistej (*Tilia cordata*), ktorá je v zmysle pamiatkového zákona chránená pre hodnotu veku a vysokú sadovnícku hodnotu ako miestna pamätihodnosť. Zároveň je možná aj ochrana v zmysle zákona o ochrane prírody, ako chránený strom.

G. 14. 3. Požiadavky pre plochy zelene s potenciálom na zápis do ÚZPF

Rímskokatolícky farský Kostol Nanebovzatia Panny Márie, Farská ulica - historická zeleň areálu pri sakrálnom objekte (z hľadiska prístupnosti je vyhradenou zeleňou)

1 Základnou zásadou zachovanie plochy zelene v urbanistickej štruktúre historického jadra.

2 Funkciou zelene v blízkosti farského kostola je vytvorenie vhodného prírodného prostredia architektonickému objektu, s ohľadom na vzrastlé dreviny a súčasné funkčné využitie.

3 Plocha má potenciál na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu, zeleň je potrebné navrhnuť ako pamiatkový objekt, niektoré dreviny by po posúdení mohli byť chránené aj ako chránený strom. Na ploche je potrebné obmedziť pohyb a parkovanie vozidiel, aby nedochádzalo k poškodzovaniu zelene a úbytkom jej plôch.

G. 14. 5. Požiadavky pre plochy zelene rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Uličné stromoradia Holubyho ul., Ul. M. R. Štefánika

1 Opatrenia v rámci starostlivosti o zeleň je však potrebné zamerať nie na individuálnu ochranu drevín, ale na ochranu a obnovu stromoradií ako celku.

2 Uličné stromoradia na Holubyho ul. sú vysadené viacerými druhmi. Založené boli na prelome 19. a 20. storočia s pôvodným druhom *Robinia pseudoacacia*, dosadby sú od 50. rokov minulého storočia po súčasnosť. Druhy drevín vysadené v stromoradií: *Sophora japonica*, *Tilia x vulgaris*, *Acer platanoides*, *Acer platanoides* f. *globosum*.

3 Na Ulici M. R. Štefánika v úseku od námestia po obytný súbor tvorí uličnú zeleň obojstranné stromoradie pôvodných agátov nahradzaných povojnovou výsadbou Sophora japonica, v úseku

prechádzajúcom obytným súborom tvoria uličnú zeleň trávnaté pásy s nepravidelnou výsadbou stromov (*Betula verrucosa*, *Picea abies*, *Picea pungens*) a kríkov bez kompozičného zámeru. Starostlivosť o zeleň zamerať na obnovu uličného stromoradia.

4 Zásahy do zelene na Ulici M. R. Štefánika v úseku obytného sídliska treba zamerať na obnovu uličného stromoradia. Druhovú skladbu stromoradií je potrebné prispôbiť súčasnému stavu, vegetačnému stupňu, stanovištným podmienkam a cestnému zákonu (Zákon č. 135/1961 Zb.) kvôli bezpečnosti premávky, uličné stromoradia sú v zmysle tohto zákona cestnou zeleňou.

Mestské opevnenie – Hrnčiarska, Záhradná, Mladoboleslavská a Moyzesova ulica - fragmenty – plochy resp. pásy zelene, zachované z vonkajšej strany hradieb

- Plnia v súčasnosti najmä funkciu prírodného prostredia zachovanej stavby, preto základnou zásadou je údržba alebo obnova zelene tak, aby vytvárala vhodné prostredie pre prezentáciu architektonickej pamiatky. Podľa konkrétnej situácie je možné navrhnúť významné dreviny ako chránený strom podľa príslušného zákona.

G. 14. 6. Požiadavky pre novodobé plochy zelene

Radničné námestie - parková úprava plochy námestia z 50. rokov minulého storočia je chránená ako miestna pamätihodnosť.

- Platia všeobecné zásady, s dôrazom na neprípustnosť odstraňovania existujúcej zelene a iné funkčné využitie plôch zelene (napríklad parkovanie).

Parčík s Pamätníkom osloboditeľom, Mladoboleslavská ulica - parková úprava plochy zo začiatku 70. rokov 20. storočia bola realizovaná vo väzbe na Pamätník osloboditeľom (1971, autori V. Fašang, R. Šipkovský).

- Platia všeobecné zásady, s dôrazom na neprípustnosť nekoncepčných zásahov do plôch zelene a dodržania vhodnej druhovej skladby (napríklad v súčasnosti uskutočnená nevhodná výsadba niekoľkých smrekov, tuje).

G. 14. 7. Požiadavky pre plochy určené na regeneráciu s prvkami zelene

Plochy určené na regeneráciu výlučne prvkami zelene bez nároku na zastavanie v mapovej prílohe vyznačené zelenou šrafúrou predstavujú nezastavané alebo uvoľnené parcely a parkoviská v dotyku s vonkajšou stranou hradobného múru a priestor parkoviska vo vnútrobloku Holubyho-Kollárova.

1 Umiestnenie a rozsah parkovacích plôch nesmie negatívne ovplyvniť vnímanie a prezentáciu územia pamiatkovej zóny ani NKP.

2 Plochy navrhnuté na regeneráciu s prvkami zelene je potrebné dotvoriť podľa kontextu ulice zeleňou (napr. doplnenie líniovej zelene), čím sa čiastočne pozitívne ovplyvní vnímanie narušených priestorov v historickom jadre mesta a zároveň aj vnímanie a vplyv rušivých stavieb na území pamiatkovej zóny.

3 Nezastavanú plochu v priestore vnútrobloku Holubyho – Kollárova regenerovať uplatnením zelene bez nároku na zastavanie.

4 Plochy pri vonkajšej strane hradieb (Hrnčiarska ul., Šancová ul.) - spevnené a nespevnené plochy - parkoviská nahradiť zeleňou.

5 Plochy pri vnútornej strane hradieb (Záhradná ul.) - spevnené plochy parkovísk a objekty garáží nahradiť zeleňou.

Link na všetky časti: <https://www.pamiatky.sk/ochrana-pamiatok/zasady-ochrany-pamiatkovej-zony/zasady-ochrany-pz-pezinok>

Porota pri hodnotení bude posudzovať návrh komplexne, najmä z hľadiska organizácie verejných priestorov, preto odchýlka od Zásad ochrany pamiatkového územia nebude vnímaná ako porušenie pravidiel, no musí byť vyargumentovaná, keďže dopracovanie štúdie víťazného návrhu bude potrebné konzultovať a koordinovať s Krajským pamiatkovým úradom.